

Sygn. akt III ZS 7/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 sierpnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski (sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

Protokolant Anna Pęsko
w sprawie ze skargi Ministra Sprawiedliwości
na uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Notariuszy Izby Notarialnej w B.
nr Z ... /2012 r., z dnia 18 marca 2012 r., w sprawie wyboru Prezesa Rady Izby
Notarialnej w B. i
nr Z ... /2012, z dnia 18 marca 2012 r., w sprawie wyboru członków Rady Izby
Notarialnej w B.,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 9 sierpnia 2012 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Minister Sprawiedliwości na podstawie art. 47 § 1 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie zaskarżył uchwałę Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Notariuszy Izby Notarialnej w B. nr Z .../2012 z 18 marca 2012 r. w sprawie wyboru

Prezesa Rady Izby Notarialnej w B. oraz uchwałę Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Notariuszy Izby Notarialnej w B. nr Z .../2012 z 18 marca 2012 r. w sprawie wyboru członków Rady Izby Notarialnej w B.

Uchwałąm zarzucono sprzeczność z prawem, tj. z art. 31 § 2 ustawy Prawo o notariacie polegającą na tym, że przy podejmowaniu uchwał, wbrew treści art. 31 § 2 ustawy, zastosowano zasadę bezwzględnej większości głosów, a uchybienie to miało wpływ na treść podjętych uchwał.

Wniesiono o uchylenie zaskarżonych uchwał w całości i przekazanie sprawy Walnemu Zgromadzeniu Notariuszy Izby Notarialnej w B. do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu stwierdzono przede wszystkim, że 18 marca 2012 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Notariuszy Izby Notarialnej w B. dokonało wyboru Prezesa Rady Izby Notarialnej w B. Z protokołu Komisji Skrutacyjnej wynika, że w głosowaniu wzięło udział 121 osób. Zgłoszono 3 kandydatów. W głosowaniu K. C. uzyskał 42 głosy, J. K. 39 głosów, a A. S. 35 głosów. W protokole wskazano, że nikt z kandydatów nie uzyskał wymaganej większości 62 głosów (50% głosów osób oddanych plus 1 głos). W związku z tym zarządzono głosowanie uzupełniające, w którym J. K. uzyskał 64 głosy, a K. C. 54 głosy. Na skutek głosowań Zwyczajne Walne Zgromadzenie Notariuszy Izby podjęło uchwałę nr Z.../2012 o wyborze notariusza J. K. na stanowisko Prezesa Rady Izby Notarialnej w B. VIII kadencji (2012-2015).

W tym samym dniu Zwyczajne Walne Zgromadzenie Notariuszy Izby Notarialnej w B. dokonało wyboru członków Rady Izby Notarialnej w B. Z protokołu Komisji Skrutacyjnej wynika, że w głosowaniu wzięły udział 123 osoby. Zgłoszono 12 kandydatów, z których: A. K. uzyskała 93 głosy, D. R. 92 głosy, J. T.-C. 88 głosów, B. M.-F. 72 głosy, K. T. 65 głosów, K. C. 61 głosów, D. Ł. 59 głosów, M. W. 50 głosów, M. W. 50 głosów, A. B. 42 głosy, B. M. 36 głosów, B. D. 28 głosów. W protokole wskazano, że wymaganą większość 63 głosów (tj. połowę wszystkich oddanych głosów plus jeden) uzyskało 5 kandydatów. Zarządzono głosowanie uzupełniające w sprawie wyboru pozostałych dwóch członków Rady. W głosowaniu uzupełniającym największą ilość głosów uzyskali K. C. (61) i D. Ł. (44). W wyniku tych głosowań Zwyczajne Walne Zgromadzenie Notariuszy Izby podjęło

uchwałę nr ZA...2012 o wyborze członków Rady Izby Notarialnej w B. VIII kadencji (2012-2015). W skład Rady powołani zostali: K. C., A. K., D. Ł., B. M.-F., D. R., K. T., J.T.-C.

Tryb podejmowania powyższych uchwał wynikał z postanowień Regulaminu w sprawie zasad zwoływania, organizacji i przebiegu obrad walnych zgromadzeń notariuszy izb notarialnych, w tym trybu wyborów do Krajowej Rady Notarialnej, do rad izb notarialnych, ich prezesów i wiceprezesów oraz na stanowiska członków i rzeczników sądów dyscyplinarnych uchwalonego 22 czerwca 1991 r. przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Notariuszy Izby Notarialnej w B.

W § 21 regulaminu przyjęto ogólną zasadę, że uchwały podejmowane są zwykle (zapewne chodziło o „zwykłą”) większością głosów, w obecności co najmniej połowy członków izby. Odrębny tryb podejmowania uchwał przewidziano jednak dla wyboru notariuszy do pełnienia określonych funkcji w organach jednostek samorządu notarialnego.

Zgodnie z § 30 ust. 1 Regulaminu za wybranych uważa się kandydatów, którzy uzyskali kolejno największą liczbę głosów więcej jednak niż połowę oddanych ważnych głosów. W razie równości głosów rozstrzygać ma los wyciągnięty na posiedzeniu komisji skrutacyjnej przez jej przewodniczącego. Zasada ta nie dotyczy osób wymienionych w § 28, a zatem wyboru członka Krajowej Rady Notarialnej, prezesa i wiceprezesa rady izby notarialnej, co do których w razie równości głosów zarządza się ponowne wybory.

Zgodnie z § 30 ust. 2 Regulaminu, jeżeli głosowanie nie doprowadziło do wyboru, przewodniczący zarządza głosowanie uzupełniające. Za wybranych uważa się wtedy osoby, które otrzymały największą liczbę głosów.

§ 30 ust. 1 regulaminu przewiduje zatem, w ramach podejmowania rozstrzygnięcia w sprawach wyboru, konieczność uzyskania bezwzględnej większości głosów.

W ocenie Ministra Sprawiedliwości przyjęcie w Regulaminie wymogu uzyskania bezwzględnej większości głosów naruszało zasadę supremacji aktu wyższego rzędu, jakim jest ustawa Prawo o notariacie, która w art. 31 § 2 wprowadza inne kryterium podejmowania uchwał, nad aktem niższego rzędu, jakim jest Regulamin, uchwalony przez organ samorządu zawodowego. W związku z

tym, obie uchwały Walnego Zgromadzenia Notariuszy Izby Notarialnej w B. z 18 marca 2012 r., podjęte zgodnie z w § 30 Regulaminu, pozostają sprzeczne z art. 31 § 2 ustawy Prawo o notariacie, który stanowi, że uchwały walnego zgromadzenia notariuszy izby notarialnej podejmowane są zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy członków izby.

Posługiwanie się warunkiem uzyskania bezwzględnej większości głosów wpłynęło na wynik przeprowadzonych 18 marca 2012 r. wyborów Prezesa Rady Izby Notarialnej w B. oraz członków Rady, a tym samym na treść podjętych w tym względzie uchwał. Głosowanie nad trzema kandydaturami na stanowisko Prezesa Rady Izby Notarialnej, przy przyjęciu zwykłej większości głosów, wyłoniłoby innego mandatariusza, niż to wynika z ostatecznych wyników uwzględniających głosowanie uzupełniające. To samo dotyczy wyboru członków Rady Izby Notarialnej, z tym że uwagę tę należy ograniczyć do skutków wynikających z tożsamości jednego z kandydatów w obu głosowaniach. Zauważyć należy, iż hipotetyczne uzyskanie przez tego kandydata wymaganego poparcia na stanowisko Prezesa Rady, w oparciu o próg zwykłej większości głosów, zmieniłoby krąg osób kandydujących do nabycia członkostwa w Radzie Izby Notarialnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Minister Sprawiedliwości zaskarżył dwie uchwały Zwyczajnego Zgromadzenia Notariuszy Izby Notarialnej w B. (w sprawie wyboru Prezesa Rady Izby Notarialnej oraz w sprawie wyboru członków tej Izby), zarzucając sprzeczność z art. 31 § 2 ustawy Prawo o notariacie. Przepis ten stanowi, że uchwały walnego zgromadzenia notariuszy izby notarialnej są podejmowane zwykłą większością głosów. Tymczasem w przypadku obu zaskarżonych uchwał zastosowano zasadę większości bezwzględnej.

Głosowania nad zaskarżonymi uchwałami zostały przeprowadzone według zasad określonych w regulaminie w sprawie zasad zwoływania, organizacji i przebiegu obrad walnych zgromadzeń notariuszy, który został przyjęty uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Notariuszy Izby Notarialnej w B. w dniu 22 czerwca 1991 roku. Regulamin ten był stosowany już wcześniej, o czym był

informowany Minister Sprawiedliwości. Jednak wcześniej regulamin ten nie był kwestionowany. Jak wyjaśnił, na rozprawie, pełnomocnik Ministra przyczyn tego stanu rzeczy nie da się dzisiaj ustalić. Należy wyraźnie podkreślić, że Sąd Najwyższy nie rozstrzygał o zgodności z prawem regulaminu. Jednak okoliczność obowiązywania tegoż regulaminu nie była obojętna dla rozstrzygnięcia sprawy ważności zaskarżonych uchwał.

Nie ulega wątpliwości, że zaskarżone uchwały zostały podjęte w inny sposób, niż wynika to z art. 31 § 2 Prawa o notariacie. Jest także oczywiste, że uchwały organów samorządu notarialnego muszą być zgodne z obowiązującym prawem. W tej sytuacji kluczowym zagadnieniem staje się określenie charakteru prawnego przepisu art. 31 § 2 Prawa o notariacie. Skarżący prezentuje stanowisko, że przepis ten nie ma charakteru semiimperatywnego, co wyklucza możliwość odstępstwa, nawet w kierunku zwiększenia wymogów skuteczności uchwał walnego zgromadzenia notariuszy izby notarialnej.

W związku z powyższym należy stwierdzić, że Minister miał możliwość zaskarżenia uchwały przyjmującej regulamin, który przewiduje inną zasadę podejmowania uchwał. Natomiast w okolicznościach faktycznych sprawy zaskarżone uchwały były podjęte zgodnie z obowiązującym regulaminem. Z tego powodu można było przyjąć, że w tej sytuacji dopuszczalne było podjęcie uchwał według zasady bezwzględnej większości głosów. Zasada ta bowiem przewiduje większe wymogi skuteczności podejmowanych uchwał. Przyjęcie tej zasady nie narusza też praw osób trzecich. Istotne jest także to, że regulamin został przyjęty przez samych zainteresowanych (notariuszy). Również podjęte uchwały nie były w żaden sposób przez nich kwestionowane.

W takim przypadku możliwe jest przyjęcie, że przepis art. 31 § 2 ustawy Prawo o notariacie nie ma charakteru ściśle bezwzględnie obowiązującego. Tak więc ustanowienie wyższych standardów liczenia głosów można było uznać za niesprzeczne z przepisem stanowiącym o większości zwykłej.

Można więc stwierdzić, że w tych nietypowych okolicznościach faktycznych inna zasada liczenia głosów nie stanowiła sprzeczności z prawem, o której stanowi art. 47 § 1 Prawa o notariacie. Ze względu na podstawowe różnice celów i zasad funkcjonowania samorządu zawodowego w stosunku do spółek prawa handlowego

oraz samorządu terytorialnego nie jest zasadne stosowanie analogii do przepisów, poglądów i orzecznictwa dotyczących zasad głosowania.

W rezultacie zastosowanie zasady bezwzględnej większości głosów, wynikającej z obowiązującego regulaminu, należało uznać za dopuszczalne.

Jedynie na marginesie można stwierdzić, że przyjęte rozstrzygnięcie nie odnosi się do problemu zgodności z prawem regulaminu działania Walnego Zgromadzenia Notariuszy Izby Notarialnej w B.

Z tych względów zaskarżone uchwały zostały utrzymane w mocy, a odwołanie zostało oddalone.